

A BANYÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Éves díj ... 12 K. Félévre ... 6 K.
 Féléves díj ... 3 K.
 HIRTELESEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
 TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Nemzeti munka.

A munka hirdetéséről hangzik végig az ország. Reméljük és bízunk benne, hogy nem marad meg az ország sorsát és aki látja és belátja, hogy gazdaságilag mily sok okunk van igazi fejlődésre, mindenki kell, hogy belássa, hogy a munka ideje.

Mi nem a politika szempontjából írunk a nemzeti munkáról. Mi bányászok, a nemzet gazdasági életének bányászai is, a munkát nem csak hirdetjük de állandóan teljesítjük is. És éppen azért, mert mi állandóan, napról-napra bizonyítjuk, hogy a bányászat terén a közgazdaság valóban a tények bányásza, ez okból üdvözöljük kétszeres örömmel az általános, nagy mozgalmat, amelynek jellegje: a nemzeti munka.

Mi a nemzeti munka? Sehol a világon, legalább ott ahol civilizált állapotok uralkodnak, ezt a kérdést sem fölvetni, sem megmagyarázni nem kell. De nálunk igen. Nem mintha kevésbé volnánk civilizáltak. De nálunk az általános felfogás nemzetgazdasági kérdésekben olyannyira kiforratlan és a közvélemény, ha egyáltalában van, oly kiskorú, hogy bizony vezetésre szorul.

A nemzeti munkára szükség van a nemzeti vagyonosodás céljából. Jól jegyezzük meg: a nemzeti vagyonosodás céljából. Mert más az állami vagyonosodás és más a nemzeti vagyonosodás. A nemzeti vagyonosodás a polgárok, a nép, az ország lakosságának gazdagodását jelenti és ez képezi azután alapját az állam vagyonosodásának is. Már most, ha csak egyetlen futó pillantást vetünk azokra a csálhatatlan adatokra, amelyekből meggyőződést szerezhetünk arra nézve, vajjon miképpen állunk a nemzeti vagyonosodás terén, a lehető legvigasztalanabb helyzet tárul elénk. Önámítás, szemfényvesztés a mi gazdasági életünk. Fájdalom, szemfényvesztés saját kárunkra.

Imádkozzál és dolgozzál: ebből a jeligéből kiindulva, az imakönyv után azt ajánljuk, hogy az

áruforgalmi statisztika közleményeit olvassuk. Olvassuk látó szemekkel, zavartalan agygyal. És azonnal tudni fogjuk, mit jelent a nemzeti munka és különösen első sorban mit jelent minálunk.

Az áruforgalmi statisztika adatai szerint az 1909. év első 11 hónapjában a bevétel 16271 millió korona, ugyanezen időszakban a kivétel 14464 millió korona volt. Ennélfogva, amit már bevezetésül kiemeltünk, a bevételi többlet 1807 millió korona volt. Itt mindjárt megjegyezzük, hogy a bevételből 11942 millió korona, a kivételünkből pedig 10839 millió korona Ausztriára esett, miért is a bevételi többlet Ausztriából hozzánk 1102 millió korona volt. Lássuk már most a behozatali egyes tételeket. Szövött árukban 4668 millió korona, (ebből esik Ausztriára 4515 millió kor.), pamutárúk 2022 millió kor., gyapotárúk 1249 millió kor., ruházati készárúk 935 millió korona, bőrárúk 824 millió korona, úgy, hogy miután mindezek a tételek az emberi ruházat körébe tartozó cikket tartalmaznak, ruházati árukban, cikkekben és gyártmányokban behozatalunk a múlt év első 11 hónapjában összesen 9701 millió korona volt. Volt még behozatalunk vasárúkban 824 millió kor., gépekben 531 millió kor., szén 495 millió kor. és végül a legkülönösebb, a legcsodálatosabb, a mezőgazdasági védvámok nagy diadala, búzában behozatalunk 846 millió korona. És itt mindjárt épülő tanulsággal szembe állítjuk, hogy ugyanezen időszak alatt búzában a kivételünk 57 millió korona volt és ebből következik, hogy a búzabehozatal 276 millió koronával meghaladja a kivittelt.

Nem túloztunk tehát, mikor azt mondtuk, hogy vigasztalan közgazdasági helyzettel állunk szemben. Ime, 970 millió koronát, illetve még a 12-ik hónapot is beleszámítva, kerek 1000 millió koronát fizetünk a külföldnek ruházatainkért, 466 millió korona esik behozott szövött árukra és 471 millió koronára rug kivételünk búzában, lisztben és hüvelyes veteményekben. Nem hiszük, hogy van még a föld

kerektségén ország ily szomorú statisztikával. De hát mit törődünk mi ezzel?

Már ezek az adatok is eléggé bizonyítják, hogy nemzeti vagyonosodásunk nem tart lépést a nemzeti követelményekkel. Több mint 1000 milliót fizetünk a külföldnek ruházati és egyéb iparcikkekért. Több, mint 300 milliót fizetünk évente a külföldnek az ott elhelyezett államkölcsonok, jelzáloglevelek kamatai fejében. Összes fölöslegünk a külföldre megy. Mezőgazdasági termelésünk összes eredményét arra kell fordítanunk, hogy kielégítsük ruházati és egyéb ilyes igényeinket. Mert amit exportálunk, több, mint 1000 millió korona értékben? Gabonát, lisztet, húst, állatokat. És mit importálunk? Textilárut, bőrárut, ruházati és egyéb fényűzési cikkeket. Majdnem olyanok vagyunk, mint a vad törzsek, amelyek enni-ért vásárolnak fénylő csecsebecsétet. Lehet-e tehát nemzeti vagyonosodásról szó, ha összes termelési fölöslegünkkel a külföldnek adózunk?

Mi hát a nemzeti munka? Elérni azt, hogy fölöslegünkkel ne így adózzunk a külföldnek. Elérni azt, hogy a gazdasági élet minden terén fokozott belterjességgel termelve, fölöslegünk a nemzeti vagyonosodás gyarapítására szolgáljon. És különösen elérni azt, hogy iparos állammá legyünk. Mert ez az egyedüli gazdasági panacea, még a mezőgazdasági érdekek szempontjából is. És aki így és ily értelemben hozza a nemzeti munkát, ahhoz csatlakozik a bányásztársadalom.

A Salgótarjáni közgyűlése.

A Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulat f. évi február hó 25-én tartotta meg 42-ik évi rendes közgyűlését Chorin Ferenc főrendiházi tag elnöklésével. A társulat ezt az alkalmat megragadta arra, hogy ünnepelje a társulat elnökét, Chorin Ferenc dr. főrendiházi tagot jubiláris évfordulóján, aki 30 évvel ezelőtt lépett a vállalat kötelékébe. A közgyűlésen 96 részvényes jelent meg, a kik 224 szavazat képviselőjében 36.677 részvényt tettek le.

Az évi üzleti eredmény, amelynek számadatait múlt számunkban részletesen ismertettük, dokumentálja a vállalat hatalmas méreteit. Az osztalék 32 korona, míg a tiszta nyereségből fennmaradt 576.971 kor. az 1910. év számlájára vezetetik.

A közgyűlés kimagasló momentuma Chorin Ferenc dr. jubileuma volt, amiről a jelentés következőleg emlékszik meg:

»Társulatunk az idén ünnepet ül. Harminc esztendeje annak, hogy Chorin Ferenc dr. főrendiházi tag, kiből elnökünket tisztelhetjük, társulatunk kötelékébe lépett. Munkában és gondolatokban gazdag életéből egy emberöltő fáradhatatlan munkásságát szentelte társulatunknak. Közéleti működéséről, arról, hogy politikai téren hogy vált hivatott tényezővé és koncepcióról, melyekkel mint a magyar gyáripár vezére az ország közgazdasági fejlődésének igyekezett irányt és lendületet adni: a közélet emberéről, amely egyéniségének leginkább karakterisztikonja, szólanunk nem a mi tisztünk. Mi csak arról a tevékenységről aka-

runk megemlékezni, mely társulatunk körén belül folyt le. Három évtized óta áll társulatunk élén s irányítja annak üzleti politikáját. Munkásságának legkiemelkedőbb pontja, hogy a társaság érdekeinek hűséges szolgálatát össze tudta egyvezetni a magasabb szempontok érvényesítésével. Ő tette azt, hogy a Salgótarjáni társulat története nem pusztán egy ridegen vezetett vállalat terjeszkedésének, egyre erősödő üzleti eredményeinek összefoglalása, hanem egy darab kulturtörténet is. Szerény kezdetekből fejlődött ez a társulat Magyarország legelső iparvállalatainak egyikévé. Több mint tizenkétezer munkás képezte ma kenyereit. A magyar ipari közéletnek sulyban és tekintélyben egyre növekedő tényezőjévé fejlődöttünk, évente sok milliónyi megrendelést juttatván a magyar iparnak. De ami legnagyobb büszkeséggel tölt el bennünket, az a tudat, hogy minden darab föld, melyet társulatunk számára elfoglaltunk, egyszersmind a magyar kultúra hódítását is jelenti. S hogy ez így volt, hogy társulatunk fejlődésének története ezer meg ezer szállal kapcsolódott a magyar közgazdaság és kultúra nagy ügyéhez, hogy ennek magas szempontjai üzleti vezetésünket is befolyásolják, ez első sorban az ő műve, ez teszi a mi elnökünk személyét előttünk oly megbecsülhetetlenné és ezért ragadjuk meg örömmel ez ünnepi alkalmat, hogy érzéseinket kifejezzük adunk.»

A jelentéshez Beöthy Pál dr. részvényes kért szót, aki utalt arra, hogy Chorin Ferenc főrendiházi tag 30 esztendeje lépett a társulat kötelékébe és megragadta ezt az alkalmat arra, hogy kiemelve az elnöknek a társaság felvirágoztatása körül szerzett érdemeit. Chorin Ferenc 30 évvel ezelőtt, mint az akkori ellenzék egyik alapos kézsültséggel, komoly hivatottsággal és jeles tehetségekkel megáldott tagja lépett a társaság kötelékébe és azóta annak vezetőjévé vált. Avatott kézzel, nagy szakértelemmel intézte és irányította annak ügyeit és fejlesztette hazánk egyik legtekintélyesebb, legvirágzóbb ipari vállalatává. (Éljenzés.) Chorin-Ferenc munkájának értékét a legékeszőlőbben illusztrálják azok a rideg számok, amelyek a társulat fejlődésére vonatkoznak. 1879-ben, 30 évvel ezelőtt 2 és félmillió q. volt a társulat termelése, ma 26.2 millió q. 30 év alatt összesen 372.000.000 q. szenet termeltek. A munkások létszáma 30 évvel ezelőtt 1300 volt, ma 13.500. Munkabér címén 1909-ben 15 milliót, a 30 év alatt összesen 160 milliót fizettek ki. Chorin Ferenc érdemeinek a sulypontja azonban nem ezen számszerű eredmények elérésében rejlik, hanem főképp abban, hogy az ő egyéniségében az üzleti értékkel, a teremtő, az alkotó erővel egyenlő arányban van képviselve az ember, az embernek minden nagy és nemes tulajdonsága. Hazafiság, kultúra iránti érzék és humanizmus hatják át az ő egész lényét s e hármasság rugónak működése nyilvánul egész tevékenységében. Chorin Ferenc humanista, sőt szocialista a szó legnemesebb értelmében. Felismerte azt az alapigazságot, hogy az ember egyensúlyát az igényei és az azok kielégítésére szükséges eszközök harmóniája adja meg. A társaság telepei erős oszlopai a nemzeti kulturának a nemzetiségi végvidékeken és a társulat ezen hazafias missziójában Chorin Ferencé a legnagyobb érdem. Nem akar kiterjeszkedni, mert messze vezetne felszólalása tárgyától, Chorin Ferenc politikai működésére és más irányú közgazdasági tevékenységére, csak röviden megemlíti, hogy a bányás és kohóvállalatok egyesülésének megteremtése is az ő érdeme. Chorin Ferenc közéleti-és közgazdasági működésének teljes képéhez hozzátartozik az is, hogy az ő vezető eszméje mindig a gazdasági önállóság volt. A gazdasági önállóság tekintetében ma eltérők a nézetek. Egyesek azonnal óhajtának rátérni és nem riadnak vissza még áldozatoktól sem, mások csak később látják elérkezettnek az önálló gazdasági berendezkedés idejét. Egy dologban azonban nem lehet eltérés a felfogások között: Ha minden tényező a gyakorlatban úgy szolgálta volna tetteivel a gazdasági önállóság nagy eszméjét, mint Chorin Ferenc, akkor ma már ez a kérdés nem volna vitás. Üdvözlő Chorin Ferencet, mint a társaság elnökét és biztosítja a társulat minden tagjának meleg elismeréséről, soha nem szűnő hátfajáról és odaadó ragaszkodásáról. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

Chorin Ferenc elnök mélyen meghatva mondott köszönetet az őt ért ovációkért és az elismerést a társulatra hárította át, amelynek minden tagja a legnagyobb odaadással teljesítette kötelességét és egész lelkelével csung a társulat fejlődésén. A társulat közgazdasági eredményei annál meglepőbbek, mert a beruházások legnagyobbbrészt csak évek múltán fogják gyümölcsüket megteremni. A társulat fejlődése nemcsak egyéni szempontból örömdetes, de örvendetes abból a szempontból is, mert ékes bizonyítéka

	a bányában	a külszínen
a kőszénbányászatonál:	1,415.748 m.	274.446 m.
a barnaszénbányászatonál:	1,628.776 m.	512.184 m.
a kősóbányászatonál:	157.197 m.	15.190 m.
más ásványbányászatonál:	417.270 m.	258.418 m.
együtt:	3,618.991 m.	1,060.238 m.

vagyis mindössze 4,679.229 m. hosszú vaspálya. Ebből: lóvasút 408.442 m. a bányában és 96.462 m. a külszínen, összesen 504.904 m. hosszban; továbbá gőzmozdonyu vasút 1984 m. a bányában és 244.441 m. a külszínen, összesen 246.425 m.; benzin erejű vasút 58.256 m. a bányában és 4.783 m. külszínen, összesen 63.039 m.; sodronykötél pálya 190.471 m. a bányában és 117.002 m. a külszínen, összesen 307.473 m.; láncpálya 18.434 m. a bányában és 11.761 m. a külszínen összesen 30.195 m.; villanyos erőre berendezett pálya 68.556 m. a bányában és 25.715 m. a külszínen, összesen 94.271 m.; végre 1530 m. légnyomásra berendezett pálya a bányában.

Az alkalmazott fapályák:

	a bányában	a külszínen
a kőszénbányászatonál:	50 m.	312 m.
a barnaszénbányászatonál:	1.438 m.	181 m.
a kősóbányászatonál:	34.736 m.	125 m.
más ásvány bányászatonál:	11.804 m.	1.470 m.
együtt:	48.028 m.	2.088 m.

Az összes szállító pályákból a kőszénbányáknál 99.98%, a barnaszénbányáknál 99.92%, a sóbányáknál 83.18% és az egyéb ásványok bányászatonál 98.11% vaspályákra esik.

A szállításra és vízemelésre használt gőzgépekről a következő táblázat nyújt tájékoztatást:

Bányászati ágazat	Szállításhoz használt gőzgépek		Vízemeléshez használt gőzgépek		Szállításhoz és vízemeléshez használt gőzgépek	
	sz.	lóerő	sz.	lóerő	sz.	lóerő
Kőszénbányászat	170	32.845	195	21.407	10	197
Barnaszénbányászat	407	23.358	391	21.459	5	77
Sóbányászat	9	484	10	355	3	18
Egyéb bányászat	57	3.407	46	3.734	2	52
Összesen	643	66.094	642	46.955	20	344
1907-ben +	(-19)		(-25)			

Egészben véve tehát 1.305 (-44) gőzgép 113.393 (+81) lóerővel volt alkalmazva. Ezenkívül 1.796 (+39) gőzgép 86.343 (+8.455) lóerővel, a szellőztetés, előkészítés, légsűrítés stb. üzemenél és 62 (+1) fűvőgőzgép 28.740 (+1.623) lóerővel a kohóműveknél az adagoláshoz és egyéb célra alkalmaztatott.

III. Munkásviszonyok.

A) *Munkáslétszám.* Az üzemben állott 437 (+2) bánya- és 37 (-3) kohóvállalatnál együttvéve 148.634 (+5.144 vagyis 3.58%) bánya- és 9.446 (+334, vagyis

3.67%) kohó munkás, tehát összesen 158.080 (+5478, vagyis 3.59%) személy volt alkalmazva, még pedig 146.011 (+5.729) férfi, 5.841 (-73) nő, 6.220 (-168) ifjú munkás és 8 (-10) gyermek. Az alkalmazott munkások elosztása a bányászati, illetve kohászati ágazatok szerint a következő: kőszénbányászatonál 72.042, barnaszénbányászatonál 59.779, vasércbányászatonál 5.416, ólomércbányászatonál 3.377, ezüstércbányászatonál 2.918, grafitbányászatonál 1.467, higanybányászatonál 993, rézércbányászatonál 845, cinkércbányászatonál 514, egyéb bányászatonál 1.283, vaskohászatonál 7.009 és más kohóműveknél 2.437 munkás. A sóbányászatonál és sófőzészeten pedig összesen 7.052 (+105) munkás nyert alkalmazást, még pedig 6.416 férfi, 400 nő és 236 ifjú.

B) *Munkabérek.* A következőkben az összes osztrák bányászatonál levezetett munkáslétszám, egy-egy munkásra eső évi és műszakbér van feltüntetve, 1901-től kezdve évenkénti átlagokban, munkásosztályok szerint csoportosítva:

Munkásosztály	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908
1. Vájár és szállító								
Munkáslétszám	84.865	81.351	80.217	79.089	78.380	78.987	81.700	84.420
Évi kereset K	913.50	847.09	840.74	848.09	882.69	938.43	1.017.21	1.078.68
Műszakbér K	3.32	3.16	3.11	3.13	3.19	3.36	3.63	3.81
2. Egyéb felnőtt bányamunkás.								
Munkáslétszám	11.195	10.915	10.803	10.914	11.415	11.352	12.127	12.947
Évi kereset K.	845.74	791.79	779.98	760.04	780.87	826.52	865.59	903.45
Műszakbér K.	2.87	2.74	2.72	2.65	2.68	2.83	2.95	3.08
3. Felnőtt külmunkás								
Munkáslétszám	31.014	30.600	30.048	29.288	29.882	30.398	31.894	33.049
Évi kereset K	709.70	773.68	767.47	770.78	781.59	812.51	857.16	939.00
Műszakbér K.	2.63	2.60	2.56	2.58	2.61	2.68	2.91	3.03

IV. Balesetek.

A bányauzemeknél 1908-ban 155 (-27) halálos és 2028 (+176) súlyos, összesen 2183 (+149) baleset történt. Ezenkívül 4 üzemi tisztviselő súlyosan és 5 járatlan (werksfremde) halálosan, valamint 3 munkásnő halálosan és 48 súlyosan sérült meg.

Minden 1000 férfi és ifjú bányamunkásra 1.04 (1.29) halálos és 13.56 (13.13) súlyos baleset esik.

Ezenkívül a kutatóüzemnél 1 (-1) halálos és 22 (+14) súlyos, a brikettgyártáshoz 1 (-4) súlyos, a kokszoláshoz 2 (+2) súlyos, a grafitmalmoknál 4 (+4) súlyos baleset fordult elő.

A kohóüzemnél 8 (+7) halálos és 56 (-7) súlyos baleset történt, ebből azonban 3 (-10) súlyos baleset a sófőzdekre esik. Ezenkívül még 2 kohómunkásnő is szenvedett súlyos sérülést. A balesetek okait vizsgálva megállapították, hogy a fenntartott ásványok bányászatonál 6 (+2) sujtólég és 1 (+1) szénporrobbanás okozta baleset fordult elő, a melyeknél 3 (+2) munkás halálosan, 6 (+5) súlyosan és 2 munkás könnyen sebesült meg. Ezen explóziókból viszont 4 a kőszénbányászatra esik 1 halálesettel és 4 súlyos sérüléssel; két szénporrobbanás pedig a barnaszénbányászatonál történt 2 halálesettel, és 1-1 súlyos és könnyű sérüléssel; végül a

szénporrobbanás egy súlyos és egy könnyű balesettel végződött. Minden 1000 munkásra emez explózióknál 0.06% halálos és súlyos baleset esik, míg a halálos kimenetelű és súlyos balesetek százalék aránya az összes leontartott ásványok bányászatánál 0.37-re emelkedik.

A bányaeplóziók közvetett okai voltak: hirtelen áramlása a gáznak két-két esetben a kőszén- és barnaszénbányákban, valamint állandó áramlása a gáznak két esetben a kőszénbányászatnál. A közvetlen okok pedig voltak: nyitott láng alkalmazása két-két esetben a kőszén- és barnaszénbányászatnál, valamint robbantó munka két esetben a kőszénbányászatnál.

Az explóziók tulajdonképpeni okai:

1. az előírás be nem tartása (1 esetben),
2. gondatlanság (2 esetben),
3. véletlen esély (3 esetben).

Bánfenyítő vizsgálatot két esetben tartottak. Ami a szellőztetés módját illeti, megállapították, hogy az explóziók kizárólag a mesterségesen szellőztetett üzemekben fordultak elő. Megemlítendő végül, hogy a galicai petroleum-iparban 10 explózió történt, melyből egy halálos kimenetelű volt és 9 súlyos sérüléssel végződött.

Ez a gázexplóziók okai voltak: 4 esetben dörzsölés által okozott szikra, 2 esetben a gáz meggyulladás a gázvezeték tüsterében, 1 esetben villámütés, 1 esetben gyufa meggyújtása, 1 esetben tüzeset, 1 esetben pedig az explózió oka bizonyos mértékig nem volt.

✂ HAZAI HÍREK ✂

Nem tudunk fűteni.

Körülbelül így mondta ezt Szende Lajos, a Magyar Ált. Kőszénbánya vezérigazgatója azon az anketon, a melyet a Mérnök- és Építészegyletben a Máv.-nak szállító szén kalometrikus eljárás alá vetése tárgyában tartottak.

Szendének igaza van. Nagy hiba az nálunk, hol mindvalemleg kevés a fekete szén, hogy építészeink nem törődnek azzal, hogy fűtőkészülékeinket, legyen az szobafűtő kályha, mozdony, gőzgép vagy gyári kemence, nem építik úgy, hogy azok a magyar szénnek megfelelőek. Lám!... A botfalusi cukorgyár építését magyar építészekre bízták. Néhai Kornfeld Zsigmond, a magyar iparnak ez az igazi alapvetője, nyomban érzékelte, mily enormis fontossága a magyar gyáriparra az, ha magyar szénrel fűthet. A botfalusi cukorgyárt ő köpeci lignittel való fűtésre akarta berendeztetni. A mi építészeink kijelentették, hogy az képtelenség. Kornfeld nem nyugodott s a Poroszországból hozott építészek építettek 2-3 kemencével többet, építették ezeket úgy, hogy a lignit egész fűtőereje ki legyen aknázzható és ez az olcsó szén a legnehezebb időben megteremtette és életképessé tette a botfalusi cukorgyárt.

Kornfeld óta nem akadt ember, aki ezt a fontos kérdést valódi értékében meglátta volna. A budapesti háziasszony csak porosz szénrel fűt. Természetes is, mert építészeink nem építik úgy kéményeinket, hogy a kátránytartalom okozta. büz kiragadtassék a kéménybe. De bezeg a hőérték javarészét kiragadja a légvonat.

Miért nem esnek gondolkodóba előlött a Mérnök- és Építészegyletben? Miért nem rendeznek tüzelés-technikai kurzusokat, mint Németországban teszik?

Hiszen helyes dolog az, amit Grittner Albert vegyész-mérnök proponál, hogy t. i. a bányák kötelezzék magukat megfelelő kalóriájú szén szállítására. Azaz hogy ez nem helyes, hanem helyes az, hogy a szén kaloria-tartalma szerint szabassék meg annak ára, hiszen minden akna ugyszólván más hőértékű szenet produkál. Elfogadható a kalorimetrikus eljárás, aminek az a lényege, hogy az átlag-szénből vesznek átlag-mintát, vagyis amikor a szénrel rakott waggon már fut, vagyis uton van, akkor jelölnek ki bizonyos waggont (a waggon oldalán levő szám szerint) és abból vesznek a mintát, még pedig egy zsákkal a tetejéről, egyet a közepéről és egyet a kocsni négy alsó sarkáról. Ezt egybeöntik, megtörik, megkeverik és a keverékből vesznek egy lapáttal, melyet lisztfinomságura megörtenek és ebből 2-2½ grammot a Parr-féle kalorimeterben elégetnek. Ez a készülék egy acélból készült bomba, melynek fala mindenütt vízzel van körülvéve, benne tiszta oxigénben égettetik el a szén, a rajta lévő fokos hőmérő pedig ezredrészig pontosan mutatja a szén fűtőértékét.

Eltelkintve attól, hogy ez a mi vasuti kocsni-állományunknál nem csekély feltartóztatást okoz, világos, hogy addig nem kerülhet szóba ennek az eljárásnak bevezetése, míg a kemencéket meg nem felelő módon építik, vagy amíg a fűtők kiképzésére absolute nem fordítanak gondot. S hogy végül látnivaló legyen, mennyire világos a hazai szénbányászat szempontjából ez a kérdés, ám hallgassuk meg Szende Lajost, azonfelül, hogy Andreics János min. tanácsos is az állami bányák részéről azonosképpen világította meg a helyzetet:

Szende Lajos, a Magyar Általános Kőszénbánya r. t. vezérigazgatója, mint a gépészeti szakosztály vendége szólalt fel és beszéde általában igen nagy tetszéssel találkozott. Azon kezdte, hogy az elmúlt széninségés évek tapasztalataira való hivatkozás helytelen, mert azok abnormális idők voltak. A vasutak és nagyfogyasztók azt mondták: Te bányá, ha nem tartod be a kötést és nem szállítasz nekem szenet, úgy éreztetni fogom kezem súlyát. A bányák igazgatóságai ezt tovább adták a mérnököknek, azok a bányamunkásoknak és — szállítottak a minőség rovására, ami normális években nem történe meg. Kijelentette, hogy ő sincs ellene a kalorimetrikus rendszernek, különösen azon fogyasztóknál, ahol ezen eljárás költségei nem terhelik meg tulságosan a fogyasztót. Legalább meglesz a bányáknak is az elégtételük, mert eddig csak a panaszokat hallották, ha a szén esetleg rosszabb volt, de a fogyasztók mindenkor hallgatnak, ha az átlagnál jobb szenet kapnak. Különösen tetszett azon kijelentése, hogy igen nagy vállalatok kazántelepe 50 százalék hatásfokkal dolgozik és ha a bányák kiküldött szakemberei megmutatják nekik, hogy 65-70 százalékos hatásfokkal is lehet dolgozni, akkor ez már nagy eredményt jelent. Magyarországon nem tudnak — átlagban — fűteni, a fűtők kiképzésére kellene súlyt helyezni, mert jó fűtő gyöngébb szénrel 10-20 százalékkal jobb eredményt produkál, mint rossz fűtő jobb szénrel.

Nyugdíjazás, kinevezés. A szab. osztr.-magy. államvasutársaság igazgatósága aknaszlatinai György Albert főfelügyelőt, az aninai bányafelügyelőség vezetőjét nyugodalomba helyezte s helyébe Hendrich Antalt nevezte ki.

Jubileumi alapítvány. A Salgótarjáni jubiláris közgyűlése után fényes bankettre gyűltek össze mindazok, a kik ezen hatalmas bányavállalatunk életében szerepet játszanak. Magától értetik, hogy tósztokban nem volt

hiány, mindenki az ünnepségek központját, a jubiláló *Chorin Ferenc dr.* elnököt ünnepelte. De legszebben ünnepelte *Salamon Jakab*, a Salamon Jakab és Társa cég főnöke, aki a jubileum emlékére 20,000 koronás alapítványt tett a Salgótarjáni vállalatnál alkalmazott, munkaképtelenné tett bányászok javára. Ez volt mindenesetre a legszebb tósz.

Halálozás. Beczassy Jenő diósgyőri m. kir. vas- és acélgár hivatalnokja hosszas szenvedés után, életének 24 ik évében f. hó 9-én meghalt. Temetése pénteken d. u. 3 órakor fog a diósgyőri vasgyári kórházból a róm. kath. egyház szertartásai szerint végbemenni.

Osztrák szén a budapesti gázgyáraknak. A budapesti gázkérdés megoldására kiküldött bizottság dr. Bárczy István elnöklété alatt ülést tartott, amelyen a gázgyár vezérigazgatója, Heltai Ferenc bejelentette, hogy a lipótvárosi gáztartó építésére kiirt pályázatra a legelőnyösebb ajánlat 442.642 koronáról szól. A bizottság ezen ajánlat elfogadásához hozzájárult. Ezután Heltai a gázüzemhez szükséges *köszén szállítása* dolgában tett előterjesztést. Közölte, hogy érintkezésbe lépett a kereskedelemügyi miniszterrel, aki leiratban értesítette őt, hogy Morva-Sziléziából teljesen zárt vonatokban szállítandó köszénre igen mérsékelt díjtételt engedélyez. E szerint a megtakarítás a régebbi tarifákkal szemben az új gyárak üzembehelyezéseig évi 93.000 korona, az új gyárak üzembehelyezése után pedig évente 236.500 korona lesz. Miután ily módon a vasuti kedvezmény oly előnyököt biztosít, mint a vizen való szállítás, javasolja, hogy a bizottság fogadja el a kereskedelmi miniszter részéről felajánlott tarifális kedvezményt s a bizottság mondjon köszönetet a miniszternek jóindulatu intézkedéseért. A bizottság a miniszternek és Heltai Ferencnek köszönetét nyilvánította.

A Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvénytársaság I. évi március hó 3-án tartja évi rendes közgyűlését. Az 1909. évi december hó 31-én lezárt mérleg a vállalat múlt évi működéséről a következő képet adja: *Vagyon:* Szomolnoki és egyéb társulati bányák értéke az összes épületek, gépek, befektetések és használati jogokkal 3.745,000— K, Kazanesdi vasut stb. eladási ára 201.792-58 K, 1909. évi befektetés 120.642-96 K, újítások és beruházások 1908 év végével 596,267-63 K, 1909. évben 4.864-95 K, értékpapírok 3.890.094-50 K, függő kamat 54.799-33 K, adósok 518.541-40 K, készpénz 17.580-45 K, összesen 8.245.998-70 K. *Téher:* Részvénytőke: 20,000 darab részvény á 150 K 3.000,000— K, tartalékalap 970,000— K, értéksökkenési alap 656,624-12 K, gépek és felszerelések értéksökkenési tartalékalapja 1.887.998-8 K, folyó évi részesítés 223,876-50 K, újítások és beruházások értéksökkenési tartalékalapja 596,267-63 K, tisztí nyugdíjalap 188,029-88 K, hitelezők 71,588-40 K, hátralékos tőkevisszafizetés 5,350— K, be nem váltott szelvények 474— K, nyereség-egyenleg 645,789-29 K, összesen 8.245,998-70 K.

Az osztrák állam szerződése a singyárakkal. Hosszabb tárgyalás után az osztrák vasutügyi minisztérium új szerződést kötött a singyárakkal. Az új megállapodás öt esztendőre, tehát ugyanannyi időre érvényes, mint a régi szerződés. A sinek mennyisége, melyet a gyárak szállítani tartoznak, számszerűleg egyelőre még nem ismeretes; a gyárak azonban kötelesek lesznek a megkívántató mennyiségről megküldött, előzetes értesítés után, az esetleges szükségletet fedezni. Mielőtt az északi vasutat megváltották, az osztrák államvasutak által szükségelt sinmenyiség évenként mintegy 50.000 t-ra rugott. Az északi vasut megszerzése után az évi szükséglet 60.000 t-ra emelkedett; a legközelebbi évekre pedig, tekintettel a vasuti hálózatnak normális fejlődésére 70.000 t-ban irányozták elő az évi sinszükségletet. A megkötött szerződés értel-

mében a singyárak kötelesek lesznek a jelzett öt év tartama alatt úgy a meglevő államvasut-vonalak, valamint az állam által a szerződés tartama alatt esetleg megszerzendő, vagy megépítendő vasuti vonalak szükségleteit fedezni. A régi és az új sinszükséglet költségeit összehasonlítva, feltéve, hogy ugyanolyan mennyiség, hasonló gyártási költség és változatlan vasuti díjszábas vétetik számitásba, az államra nézve, az új sinszállítási szerződés évenként mintegy 300.000 K és az öt év alatt körülbelül 1,500.000 K megtakarítást eredményezne.

Sodronykötélpályák. A kereskedelemügyi miniszter a *Kolozsvári köszénbánya rt.*-nak a Szalonna község határában fekvő Testorinvölgyi köszénbánya telepétől kiindulólág a kiskeresztesi bányatelep érintésével és a szamosvölgyi vasut Szurduk állomáshoz csatlakozólag vezetendő sodronykötélpályára az elmunkálati, továbbá a herceg *Schaumburg-Lippe*-féle dárdai uradalom a bereмени kőbányateleptől a cemenigvárig sodronykötélpálya létesítésére kért engedélyeket megadta.

A Felsőmagyarországi Bánya és Kohómű Részvénytársaság igazgatósága a legközelebb megtartandó közgyűlésen indítványozni fogja, hogy úgy mint tavaly, az idén is 20.— korona osztalék fizetessék ki és egyuttal az értéksökkenési alapokból felszabadult egy millió korona, azaz részvényenként 50.— korona kiutaltassék, úgy hogy az 1909. évi 19. sz. szelvény beszoigáltatása ellen 70.— koronát fizetnek ki. A közgyűlés március hó 3-án lesz.

A Gróf Csáky László-féle Prakfalvi Vas- és Acélgár R.-T. szombaton délután rendkívüli közgyűlést tartott, melynek napirendjét kizárólag új igazgatósági tagok választása, illetőleg az igazgatóság kiegészítése képezte. Megválasztották: gróf Wickenburg volt kereskedelmi államtitkár, ifj. Tolnay Lajos orsz. képviselőt és Langen H. Gottfriedet Wienből. A rendkívüli közgyűlést követő igazgatósági ülésen elnököl Rosenthal Hugó alelnök meleg szavakban emlékezett meg a közelmúltban elhunyt gróf Csáky László igazgatósági elnök érdemeiről és új elnökül gróf Wickenburg Márkot ajánlotta, ki egyhangu megválasztásából kifolyólag az elnöki tisztelet elfogadta. Ugyanekkor meglegedéssel konstátálták, hogy az általános szossz üzleli konjunktura dacára az üzletmenet a folyó évben a múlt évihez viszonyitva élénkebb lendületet vett s elhatározták, hogy az ügyvitelt a jelenlegi irányban a leg-erélyesebben folytatják. A részvénytársaság prakfalvi összes üzemeiben jelenleg körülbelül 300 munkást foglalkoztat, mi mindenesetre jelentős tényező a Szepesföld iparában s így kívánatos, hogy az illetékes körök támogatása mellett eme törekvő fiatal s a hazai szerszámacélgyártás terén egyedülálló vállalatunk minél nagyobb felendülést nyerjen, lekötvén ezáltal a szepesi hazafias, de az ottani kedvezőtlen ipari viszonyok folytán az amerikai kivándorlásra amugy is erősen hajló munkásnépet.

Egy bányász halála. Kuraczky Sándor egerbocsi lakos az egercsehi köszénbánya részvénytársaság telepén dolgozott. Már rég mint bányász kereste meg kenyerét s minthogy feljebbvalói szorgalmas és ügyes munkásnak ismerték, nagyobb figyelmet igénylő munkákat is bíztaak reá. E hó 7-én is Kuraczky Sándornak épen szolgálati napja volt, mikor is a sodronyokon járó kutyákba kellett szemet átraknia. A vaskocsi meredeken ereszkedik alá s így történhetett meg a szerencsétlenség. Midőn Kuraczky az egyik kocsit megindította, az ment is egy darabig, de aztán még eddig ki nem derített okok miatt, hirtelen visszafelé kezdett esni s minden tartalmával együtt az alatt álló Kuraczky Sándorra zuhant. A nagy nehéz kocsi, a benne levő szénmennyiséggel leütötte a szerencsétlen munkást lábáról s fejét, mellét teljesen tönkretette. Mellkása összetört s a véres hus és csontcafatok rátapadtak a kocsira. A zuhanásra ijedten siettek elő a többi bányászok s nagy erőfeszítéssel leemelték a kutyát az össze-roncsolt emberről. Az igazgatóság rögtön intézkedett,

hogy a szerencsétlenül járt munkást szállítsák be az irgalmasok kórházába, hol aztán vele az orvosok mindent elkövettek, hogy megtartsák az életnek. Kuraczként azonban nem lehetett megmenteni, mert zuzódásai és sebesülései feltétlenül halálosak voltak. Még is halt az irgalmasok kórházában.

A kőszén-kátrány felhasználása. A főváros tanácsa múlt hét csütörtökön tartott ülésében elhatározta, hogy a makadám-utak portalanításához szükséges körülbelül 40.000 métermázsza kékolaj szállításával az Apollo kőolajgyárat, a Magyar petroleum részvénytársaságot és a Budapesti ásványolaj részvénytársaságot bizza meg. Ez a három társaság adott be ugyanis ajánlatot a versenytárgyaláson. Ezzel kapcsolatban szó esett arról is, hogy a fővárost nem lehet kitenni az olajkártya garázdálkodásának és kísérletezni kell a kátránnyal való portalanítással. A kátrányhoz ugyanis a főváros potom áron jut hozzá, ha majd a gyárat házikelésbe veszik. A makadám-utak portalanításával folytatandó kísérletek céljaira a tanács a Magyar petroleum részvénytársaságot bizza meg.

Magyarország bányá- és kohómunkás létszáma 1909. évi. A Közgazdasági Értesítő (V. évf. 7. sz. 1909. évi. évf. 7. sz.) adatai szerint ebben az időszakban 196 telepen összesen 279 317 férfi és 1 317 nő volt alkalmazva, még pedig a következő eloszlásban:

	Magyar-orsz.	Helyi-Szlav.-orsz.	Együtt
összt. művezető, előmen.	2.789	80	2.789
bányamunkás	43.827	1.334	45.161
ipari munkás	6.729	125	6.854
ipari munkás	20.320	1.362	21.682
összt.	317	2	319
mindössze	73.902	2.903	76.805

Az alkalmazottak között volt: 73.049 magyar, 3.220 osztrák, 112 német, 138 olasz, 91 szerb, 30 bosnyák, 1 francia, 1 hollandi, 2 montenegrói, 12 orosz, 48 román és 1 török honos.

A „Pásztói Kavicsbánya és Mátraszöllösi Bazaltkőbánya r.-t.” f. hó 6-án tartotta alakuló közgyűlését Hatvanban, Blumenthal Béla takarékpénztári vezérigazgató elnöke mellett. Az alakuló közgyűlés elfogadta a bemutatott alapszabályokat és kinevezte az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot. Vezérigazgató lett Székely Miksa, ügyvezető-igazgató Blumenthal Béla. A részvénytársaság működését már meg is kezdte.

A láposvölgyi vasúthoz Felsőbánya képviselőtestülete f. hó 17-én tartott közgyűlésében 100 ezer korona hozzájárulást egyhangulag megszavazta.

Eperjes-sóvári villamos vasút. Eperjesről jelentik nekünk: Az Eperjes és Tótsóvár-Németsóvár-Sóbánya között létesítendő villamos vasút tervezetere vonatkozólag a Ganz-gyárral már megállapodás történt és az építkezéseket már rövidesen megkezdik. — Minden város fejlődik, csak Kassa rothad el a maga bürokratikus vezetésével.

A handlovi vasút. A Nyitra vármegyében levő handlovi kőszénbánya terület kihasználására tudvalevően a Salgótarjáni Kőszénbánya és a Magyar Általános Kőszénbánya „Nyugatmagyarországi Kőszénbánya Részvénytársaság” cég alatt részvénytársaságot alapítottak. A bányák kiaknázási munkálatai most folynak. A részvénytársaság berendezkedési vasutat is épít a bányához és pedig Privigyétől Handlováig. Ez a vonal a nagybélci-privigyé-németprónai helyi érdekű vonat Privigyé állomásának déli végéből ágazik ki és nagyjában keleti irányban haladva Nespál, Lipník, Chrenovic, Nagycsáusa, Brusno, Jalnec és Morovno községek érintésével Handlova községnél ér véget. Az építómunkákat még ez évben megkezdik, úgy, hogy a vasút megnyitását 1911 nyarára tervezik.

Gaál-féle reszelőgyár r. t. cég alatt Gaál István budapesti reszelőgyárat részvénytársasággá alakítják át 50.000 K alaptőkével. A gyár ki fog terjeszkedni finomabb műszer reszelők gyártására is. A társaságnál a Russo és Haim-cég, Nagel tőzsdetanácsos és Popper pozsonyi földbirtokos lesznek a főbb részvényesek, vezérigazgató pedig Gaál István lesz.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Ausztrália egyetlen vasműve érdekében az államszövetség (Commonwealth) által megszavazott (Manufacturer Encouragement Act) prémiumot biztosít — bizonyos kikötések mellett — az ausztráliai ércből előállított nyers- és rudvas, acél, galvanizált vasbádóg, drótháló és vascső gyártásával foglalkozó cégeknek 3—5 esztendőre. Az 1908. évben ily címen 3650 font sterlinget fizettek ki az illető gyáraknak. A vastermelés 118.000 font sterlinget tett ki. A nyers és félig feldolgozott vasszükségletet a külföldről kell fedezni. — Ez a behozatal 1908-ban 800.000 font sterlingre rugott s nagyobb részt Nagybritanniából érkezett. A Commonwealth összehozatalának értéke 3 millió font sterlingnél nagyobb volt s az egyes államok szerint a következőképen oszlott meg: Nagybritannia $\frac{2}{3}$ rész, a maradvány főleg Németországból (480.900 f. st.), az Egyesült Államokból (315.000 f. st.), Belgiumból (98.000 f. st.), Indiából (12.000 f. st.), Magyarországból és Ausztriából (6350 f. st., az előző évben 4.750 sterling) származott. A Nagybritanniából való behozatalnak a fele galvanizált drót és bádóg volt, továbbá rud- és sarokvas és vasdrót. Ez utóbbi cikket azonban főleg Németországból és az Egyesült Államokból importálták, míg Belgium, Magyarország leginkább rud- és sarokvasat, India pedig nyersvasat szállított. Vámtételek a következők: galvanizált vasbádóg 30, illetve 20 shilling tonnánként, kedvezményes vám 20, illetve 10 shilling. Egyéb bádóg vámtmentes. Acélgerendák, hidvas $17\frac{1}{2}$ százalék, kedvezményes vám $12\frac{1}{2}$ százalék. Nyers-, sarok-, rud- és pántvas, valamint sodrony vámtmentes. Tüskés drót 30%, kedvezményes vám 20%. (Közp. Ért.)

Bányaszerencsétlenségek 1910-ben. Január hó 11-én Plymouth mellett (Pennsylvania) Nottingham szénbányában, január hó 31-én pedig Primero mellett (Colorado állam) történt bányagáz-robbanás, sok ember életét veszítette. Utóbb említett bányában körülbelül 79 munkás veszett el és megállapították, hogy ezek legnagyobb részt Magyarországból valók voltak. Január hó 19-én Gelsenkirchen közelében az ugynevezett Holland bányában egy segédaknának beomlása következtében 6 munkás vesztette életét. — Február hó 2-án Las Esperanzas (Mexiko) bányában történt gázexplozió, s 68 munkás halálosan, 5 pedig súlyosan sérült. A bányagáz meggyulladását állítólag egy munkás cigarettája okozta. Február hó 5-én Pennsylvania államban Indianától 5 mérfolyra fekvő Earnest szénbányában volt bányagáz-robbanás, melyet dynamit okozott s 11 munkás veszett el. Február hó 16-án a belga Carbon á Grace Berleur szénbányában földomlás következtében négy munkás halálosan és három súlyosan sérült meg.

Az amerikai Egyesült Államok vasérc bevétele és kivitele h. tonnákban:

	1908	1909	
Bevitel	776.898	1.696.411	+ 919.513
Kivitel	309.099	455.932	+ 146.833

Az 1909. évi bevételben van 927.774 tonna Cuba szigetéről, 464.065 tonna Európából és 251.550 tonna Újfundlandból és Kanadából. A kivitel legnagyobb részt Kanadába történt. (Eng. Min. Journ.)

Mentőállomás. A washingtoni egyetem bányászszakosztályában mentőállomást rendezett be az E. Á. kormánya a bányamentési munkákban a Draeger-oxygén készülék helyes alkalmazásának gyakorlati elsajátítására és a bányagázok természetének megismerésére.

Munkások hussal való ellátása. Az általános drágaság több helyen arra készítette a gyárosokat, hogy maguk vegyék kezükbe munkásaiknak hussal való ellátását. Így történt a berndorfi Krupp Arthur-féle gyárnál is. A gyáros kleinmáriacelli birtokán sertéstenyésztést rendezett be, ahonnan a sertéseket Berndorfba viszik hizlalás végett. A hizlaló berendezése mintaszerű. Ezer állat számára elegendő 3 ember. Az etetést tulajdonképpen egy malom végzi. Ez a vályukat a megöröltt eleséggel megtölti és sineken a kitűnően szellőzött és rendkívül tisztán tartott hizlalóba jutnak, ahol kiürítik őket. A levágásra szánt sertéseket is vasuti kocsikban viszik a vágóhidra, ahol kitűnő berendezések szolgálnak a levágására, feldolgozására és a hus eltartására. Innét a hus a szövetkezeti husszékbe, részben pedig az ezzel kapcsolatos hurkagyárba jut. A vágóhidon marhákat is vágnak. A hus árát a gyártulajdonos szabja meg; jelenleg a disznóhus kilója 1 kor. 60 fill., a marhahus kilója 1 kor. 40 fill. Tejet ugyancsak a saját tejgazdaságából szállít a Krupp-gyár a munkásainak. Ebben a tejgazdaságban a fejést elektromos uton végzik. A tejgazdaság a tejet 16 fillérjével adja át a szövetkezetnek, amely helyben 19 fillérjével, házhoz szállítva 21 fillérért árusítja. A munkások így olcsó áron hamisítatlan, tisztán kezelt, teljes tejet kapnak.

A kálisó eladására vonatkozó törvényjavaslatot a Reichstag vita után bizottsághoz utosította.

Az am. Egyesült Államok kénüzletéről a következő számadatok nyújtanak tájékoztatást:

	1909.	1908.	+ több - kevesebb
bevétel	26 914 t.	20.118 t.	- 6.796
kivétel	37.142 „	27 894 „	- 9.248
kivétel több	10.228 t.	7.776 t.	

A behozott pyritek kéntartalmának számításba vételével az 1909. évi behozatal 303.868 tonnára becsültetik.

Az am. Egyesült Államok szén és koks kivitele hosszú tonnákban

	1908.	1909.	+ több - kevesebb
anthracit	2,752.358	2,842.714	+ 90.356
bitumen szén	9,100.819	9,693.843	+ 593.024
összesen	11,853.177	12,536.557	+ 683.380
koks ...	620.923	895.461	+ 274.538

A szénkivétel 78 százaléka Kanadába került, a koks kivétel pedig főképpen Mexiko és Kanada használta fel.

Az amerikai Egyesült Államok mangánérc behozatala 1908-ban 178.203 és 1909-ben 212.765 hosszú tonna volt, 1909-ben tehát a bevétel 34.562 tonnával emelkedett.

Az am. Egyesült Államok szén és koks kivitele hosszú tonnákban:

	1908.	1909.	+ több - kevesebb
anthracit	16.483	4.709	- 11.774
bitumen szén	1,487.416	1,257.629	- 229.787
összesen	1,503.899	1,262.338	- 241.561
koks	129.591	170.671	+ 41.080

Kanada szolgáltatja csaknem az egész koks bevétel és 1,043.419 tonna szenet 1909-ben. Ausztriából 182.271 tonna és Japánból 14.344 tonna szén hozatott be.

✂ ÜZLET. SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Uj mélyfurás. A Raky-féle mélyfuró-vállalat petroleum után, fur Laborcő és Mikó határában. Sztáray gróf és Noth geologus részére végzik a munkálatokat. A kísérletek azon a területen folynak, amely a potoki-galiciai bányarek vonalába esik.

Az ezüstmé-londoni átlagárai finom (0.925) unciánként (31.104 gr.) a következők voltak: jan. 27.: 24¹/₂d.; jan. 28.: 24¹/₂d.; jan. 29.: 24¹/₂d.; jan. 31.: 24 d.; február 1.: 23¹/₂d.; február 2.: 23¹/₂d. Ezüst kivétel Londonból a Keletre kitett január 1-20-ika között:

	1908.	1908.	+ több - kevesebb
Indiába	L 216.100	525.500	+ 309.400
Chinába...	L 80.000	82.000	+ 2.000
Straits-be	L 61.000	—	- 61.000
Együtt	L 357.100	607.500	+ 250.400

Az indiai állampapírok (Council bill) átlag 16.09 d-vel keltek el rupiánként Londonban.

A szicíliai kénüzlet 1909-ben 17.147 tonna csekélyebb kivittel záródott az 1908. évvel szemben. Az 1909. évi kivétel összesen 358.919 tonnát tett ki.

„Titanit“ Czeipek-módszerű magyar biztonságí robbantó anyag r.=f. ■■

Kitűnő magyar gyártmány. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás és nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizáns robbantó anyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. Használata korlátozatlan. Szállítható bárhová, bárhogyán és bármikor. Bárhol készíthető. A „Titanit“ ára a robbantószerkezet napi árát sohasem fogja túlhaladni. A „Titanit“ előnyeit igazoló kísérleteket kívánatra költségünkön végeztetjük.

Központi iroda és eladási hivatal: **Budapest, V., Mérleg-utca 3. szám.**

(B 292/6)

Telefon: 45-31

Ércmosómestert keresünk,

ki bányaiskolát végzett, érceknek lökő és forgó széreken való feldolgozásában teljes jártassággal és önállóan dolgozni bír és katonai kötelezettségének már eleget tett.

A pályázatok iskolai és szolgálati bizonyítványokkal, illetve azok másolataival, valamint egy a pályázó testi épségét igazoló orvosi bizonyítvánnyal szerelendők fel és annak felemlítésével, hogy pályázó jelenleg mily javadalmazással bír, esetleges alkalmaztatásnál mily fizetési igényeket támaszt, mily nyelveket beszél és ír és nős-e vagy nőtlen, „A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut-társaság bányafelügyelősége Anina (Krassó-Szörény megye)“ címre küldendők.

B 294 II)

Szabadalmazott Osztrák-Magyar Államvasut-Társaság

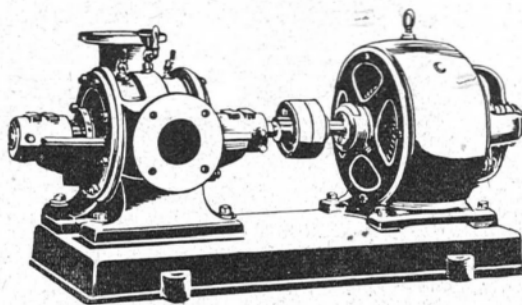
magyar bányái, hutái és uradalmi igazgatósága

Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 1. szám.

Vas- és acélművek: Resiczán és Aninán. Hidépitő- és gépgyárak Resiczán. Gazdasági gépgyár: Román-Bogsánon. Petroleumfinomító, malmok, cementgyár, erdészet és gazdaság: Oraviczán.

Bessemer-acélsinek bármily szelvényben, mindennemű sinkapcsoló szerek, vasfelépitmény, váltók, váltósinek és keresztetések, hidak és egyéb magas építkezési vasszerkezetek, fordítóköröngök és tolopok, vízállomási berendezések, tartányok, kész vasuti kerek és kerékcsoportok, mozdonyok, szerkocsik és waggonok részére, csillekerek és csillekerékpárok, tengelyek, abroncsok (tyres) kerécsillagok, acélöntvények és mindennemű kovacsolt alkatrészek vasutak részére és hidépitésre, hajóépítés, gépgyártás, bányák, hengerművek és hámorok részére, mezőgazdasági gépek, ekék és ekealkatrészek, mindennemű gép- és építési öntvények, csövek, állva öntve, víz-, gőz- és gázvezetékek részére, öntött vaskályhák és takaréktűzhelyek nagy választékban, oszlopok, korlátok, mű- és egyéb öntvények, csavaranyák és szegecsek, rud- és fagonvasak, hengerelt és szegecselt építési és waggontartók, sima és rovátkolt vas- és acéllemezek, hidraulikus mész, építő téglá és cement.

Megrendelések a budapesti igazgatósághoz IV., Egyetem-utca 1. szám alá küldendők.
(B 287/51/II)

(B 291/5/II.)

Centrifugális és körforgó SZIVATTYUK, FUVÓK, GÁZSZIVÓK,

Turbina szivattyuk és turbokompressorok.

C. H. Jaeger & Co. Leipzig-Plagwitz.

Vezérképviselő a magyar korona országaiban:

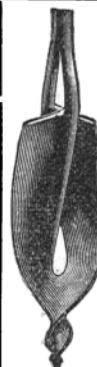
VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök, BUDAPEST, V.,

Lipót-körút 21.

Telefon 105—84.

Hirdetések
felvételnek
a kiadóhivatal-
ban.

Uj földfurók.

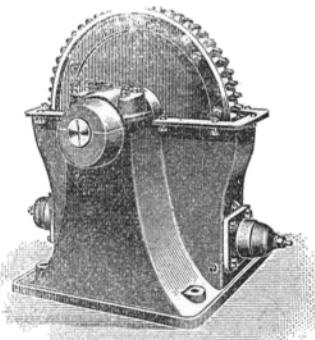
15 szabadalom Legmagasabb díjnyertesek Gyors, könnyű megbízható munka. Alkalmak földmunkákhoz, furásokhoz, talajvizsgálatokhoz, ültetésekhez, póznák, cölöpök felállításához és sok egyéb célra. Furók 60-400 mm átmérővel. Nagy munkamegtakarítás, olcsó árak. Prospektus ingyen

E. Jasmin, Hamburg 30/aa
Lehmweg 30.

(B 277/52/II)

Zahnradfabrik Augsburg

(Vormals Joh.
Renk A. G.)
AUGSBURG.

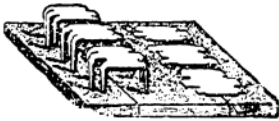
Szállit minden fajta fogaskereket bármily formában és nagyságban, különösen komplett gyorsaságmérsékelőt.

Képviseli: Wilhelm Jokel, Wien, Castelltztgasse 2.

(B 296/7)

„Zickzack“ szijkapcsok

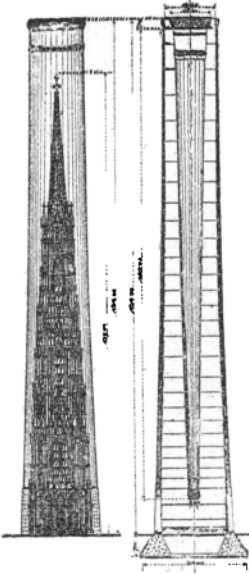
a legjobb összekötő kapcsok bármily hajtószijsra.
Próbamintákat díjtalanul küld

(B 300/8)

FRANZ KÜSTNER
DRESEDEH-N.

A kémény a bécsi „Stefanskirche“-hez viszonyítva.

**A világ
legnagyobb
kéménye!**

CUSTODIS ALPHONS
BUDAPEST, VII.,
ROTTENBILLER-U. 1

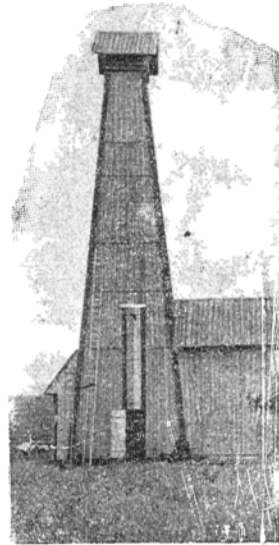
Kémények, ipari-
kemencék, kazán-
befalazások

(B 186/52)

Mélyfurásokat

elvállal és furóeszközöket szállít:

ALBERT FAUCK & Cie

III/2. Vordere Zoll-
amtstrasse No. 11

■ **WIEN.** ■

Magyarországi
képviselő:

Herzog ■■

■■ **Ödön**

okl. mérnök

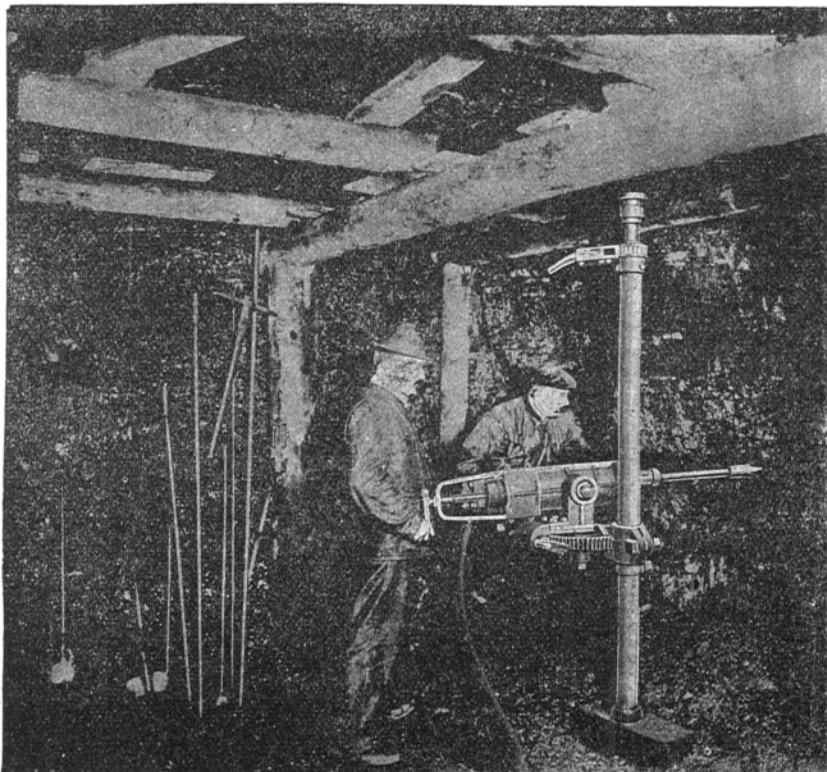
BUDAPEST

Erzsébet-körut 26.

TELEFON 104-07.

(B. 282/52)

Szabadalmazott „Eisenbeis“ réselő- és hasítékvágógép.

Magyar szabadalom 21,482.

Magyar szabadalom 22,487.

Kizárólagos engedélyes

Magyarország részére:

Schember Frigyes

Budapest,

VI., Andrásy-ut 50.

(B 238/44)

Lapp Henrik-féle Mélytúrások, Bányatelepek és Mélyművek Magyar R.-T.

Mélyfurások Kútfurások

Iroda: V., Báthory-utca 3. szám.

Telefon 114-16.

BUDAPEST

Gyár: X., Kőbányai-út 45. szám.

Telefon 152-72.

Gyémánt furás. Véső furás. ○ ○ ○ ○ ○

Mélyfurások kivitele.

Sósz, érc, kősz, kálisó

furások. Sós víz, föld-

olaj, földgáz, szénsav,

szénvíz és minden-

nemű kútfurások. ○

Még a tegméllyebb furás-

nál is a legmesszebbmelo

jótállást vállalunk. ○

Eddig 800 mélyfurás

készült 1512 m. mély-

ségre a Lapp-féle sza-

badalom szerint. Leg-

jobb hírű ilynemű

vállalat. ○ ○ ○ ○ ○

FELLNER LEO

műszaki papírgyára

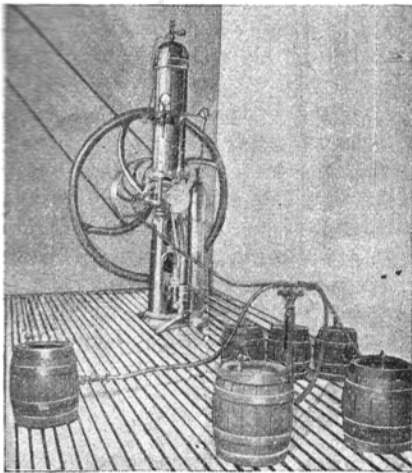
BUDAPEST, Váci-ut 4. szám.

Telefon 28-48. Sürgőnycim: Positiv, Budapest-

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPÍR és VÁSZON, MÁSOLÓ-PAPÍR, VIASZ és CREÁT-PAPÍR. TELJES FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK. FÉNYMÁSOLATOK. JERTAGRAFIA. AUTOGRAFIÁK.

Fénymásolatok sürgős esetekben, esetleg az esti órákban is villanyfény mellett készülnek

(B. 197/43)

Szikvizgyártóberendezés

hordókban

való kimérésre.

(Ugyanez palackokban való kimérésre is alkalmas.)

Szállítva

Weiss Manfréd fémárugyárának, Csepel.

(B. 247/50)

Fontos munkásjóléti intézmény!

Bányák és ipartelepeknek saját üzemi szikvizgyártó-berendezésekkel

való berendezése.

Tessék 51. sz. árjegyzékünket kérni! □ Elsőrendű referenciák!

Dr. Wágner és Társai

Egyesült Gyárak mint Betéti Társaság,

Budapest, IX. ker., Tinódy-utca 3.

Szikvizgépek, szifonok különlegességi gyára.

Referenciák:

Bosnische Ammoniak-Sodafabrik

Act.-Ges., Lukavac,

Bosnische Holzverwerthungs-

Act.-Ges., Bosnisch-Brod,

Diósgyöri m. kir. Vas- és Acél-

gyár alkalmazottai fogyasz-

tási szövetkezete, Diósgyör,

Ganz és Társa, Budapest,

Magyar Királyi Államvasutak

Gépgyárának, Budapest, X.,

Kőbányai-ut 21.

M. kir. vasgyár, Zólyombrezó,

Skodawerke Act.-Ges., Pilsen,

Witkowitz Steinkohlen-Berg-

bau Act.-Ges., Witkowitz, stb.

„ Danysz Virus „

ist eine epochemachende Erfindung von
Dr. DANYSZ, Vorsteher der Abteilung
für Agrikultur Bakteriologie am

Institut Pasteur in Paris

zur radikalen Vertilgung von

RATTEN und MÄUSEN

Zuverlässig in der Wirkung

Gefahrlos im Gebrauch

Frei von Unannehmlichkeiten

DANYSZ VIRUS ist ein bakteriologisches Präparat welches die Keime einer Krankheit, enthält, welcher nur Ratten und andere mausartige Nagetiere unterworfen sind. Wenn die Ratten die Lockspeise fressen, die mit dem Virus bereitet ist, verfallen sie dieser Krankheit und sterben daran in ungefähr 8 bis 14 Tagen. Andere Ratten, welche mit bereits erkrankten in Berührung kommen, werden von letzteren sofort angesteckt und erliegen ebenso wie diese derselben Krankheit.

Keine Gefahr für andere Tiere und menschliche Wesen.

Ein grosser Vorteil des Danysz Virus besteht darin, dass er keinerlei schädliche Wirkung auf andere Tiere, wie z. B. Katzen, Hunde, Vögel, Wild usw. oder gar auf Menschen ausübt. Man kann ihr daher mit vollkommener Sicherheit in Hühnerhöfen, Wildgehegen, Kornspeichern, Wirtschaftsgeländen, Wohnräumen usw. anwenden.

Die Ratten verlassen ihre Wohnplätze und sterben ausserhalb.

Es ist ein charakteristisches Merkmal dieser Krankheit, dass Ratten, die von derselben ergriffen werden ihre gewöhnlichen Wohnplätze und Löcher

verlassen, um die frische Luft und das Wasser aufzusuchen. Sie sind in der Lage dies zu tun, denn die Wirkung des Danysz Virus ist eine allmähliche und nicht eine akute, wie die der gewöhnlichen Ratten-„Gifte“. Bei Verwendung des Danysz Virus ist daher nicht zu befürchten, dass sich die Leichen der toten Ratten in den Gebäuden selbst unangenehm bemerkbar machen.

Die zu verwendende Menge des Danysz Virus hängt von der Ausdehnung der Bodenfläche und von der Anzahl der Ratten ab, welche sich an den betreffenden Stellen zeigen. Es ist daher sehr wünschenswert, dass man den ersten Versuch, welcher mit dem Danysz Virus vorgenommen wird und welchen man zweckmässig gleich mit drei Röhren Danysz Virus macht, genau überwacht, damit man in der Lage ist, das erzielte Resultat feststellen und bei weiterer Verwendung des Danysz Virus diejenigen Quantitäten ermitteln zu können, welche je nach der Ausdehnung des Uebels zur völligen Vertilgung der Ratten erforderlich sind. In solchem Falle wird die zuverlässige Wirkung des Danysz Virus stets sofort zutage treten.

In England, Frankreich, Russland und Amerika mit beispiellosen Erfolg angewendet.

Tausende Anerkennungen!

Feinste Referenzen!

PORTIONEN zu K. 10.— 20.— 40.—

Zu haben engros durch:

Danysz Virus, Limited,

TRIEST, via Geppa N. 21.